

Addicions a la brioflora del Montseny

Creu Casas, Francisco Lloret i Ramon Pérez

Departament de Botànica. Facultat de Ciències. Universitat Autònoma de Barcelona.
Bellaterra (Barcelona).

Key words: bryoflora, hepatics, mosses, Montseny.

Abstract. *Additions to the bryological flora of the Montseny mountains (NE Spain).* Present work introduces thirty two new contributions to the bryophytic taxa from Montseny (NE Spain), in this way it extends the catalogue elaborated by Casas (1959).

Resum. En aquest treball presentem trenta-dues noves aportacions a la brioflora del Montseny, i, així, ampliem el catàleg elaborat per Casas (1959).

Introducció

Ara fa vint-i-cinc anys que hom va publicar (Casas 1959-1960) un estudi sobre la brioflora del Montseny. Aportava un catàleg amb moltes espècies i un estudi extens sobre la vegetació muscinal, des de la base (200 m) fins als cims de Mata-galls, les Agudes i el Turó de l'Home (1712 m). Hom va preveure que la llista de les espècies no seria pas exhaustiva. Certament, ara, després de moltes anades per diferents indrets de la muntanya, podem oferir una nova llista per tal d'actualitzar el coneixement de la seva brioflora.

En conjunt es tracta d'espècies amb una ecologia molt concreta, com és ara el substrat que proporciona una soca descomposta, els salts d'aigua o l'escorriment d'aigua en indrets d'ambients molt humits, hàbitats poc freqüents al Montseny, però que tanmateix hi són. En algun cas es tracta d'espècies de reduïdes dimensions, difícils de veure en una exploració normal.

Amb aquesta llista afegim, encara, algunes espècies més de distribució centreuropea, euratlàntica o subatlàntica, les quals troben a la vall de Santa Fe les condicions que fan possible el seu desenvolupament. Santa Fe constitueix, doncs, un enclavament molt interessant d'espècies que arriben des del Pirineu; i per a algunes d'elles representa, a Catalunya, el límit de la seva àrea.

Hem reunit totes les noves troballes d'aquests darrers vint-i-cinc anys, les quals, per tant, ja no figuren en l'esmentada llista (Casas 1959-1960). En total representen 32 taxons nous. Malgrat tot, creiem que nous estudis proporcionaran sorpreses quant al nombre i la importància de les espècies que encara hom hi pot trobar. Hi ha extenses zones, per exemple La Calma, poc estudiades i no pas mancades d'interès.

Actualment, després d'una acurada revisió i dels treballs de Panaredà et al. (1981) i Vives (1974), la brioflora del Montseny consta de 311 espècies, entre hepàtiques i moltes. Tot seguit donem la llista de les noves espècies, a més d'algunes anotacions sobre la corologia i distribució geogràfica. Les sigles de les cita-

cions bibliogràfiques dels diversos autors segueixen el codi emprat per Casas et al. (1979, 1984).

Hepàtiques

Apometzgeria pubescens (Schrank) Kuwah. Barranc de la font de Passavets, sobre roques, al límit de la fageda (alt. 1500 m).

Fossombronia wondraczekii (Corda) Dum. Santa Fe, sòl argilós descobert i humit a les vores de l'embassament inferior.

Frullania fragilifolia (Tayl.) Gott. Santa Fe, sobre les roques a la fageda.

Lejeunea ulicina (Tayl.) Gott. et al. Torrent de Gualba, sobre l'escorça dels arbres (alt. 600 m). Espècie euratlàntica, és freqüent al nord de la península ibèrica i també hom l'ha trobada a la serra de Luna a Algesires. A Catalunya és molt rara. Una citació de K.P. Muller (MUP 001) a Barcelona ens sembla molt dubtosa.

Metzgeria conjugata Lindb. Santa Fe i Gorg Negre, sobre soques i talussos humits. Probablement confosa fins ara amb *Metzgeria furcata* (L.) Dum. Subcosmopolita.

Molses

Anisothecium howei Ren. & Card. Mosqueroles, als talussos humits de l'alzinar. Fins fa poc confosa amb *Anisothecium varium* (Hedw.) Mitt. És molt comuna als Països Catalans.

Bryum bornholmense Winkelm. Mosqueroles, sobre sòls cremats. Submediterrània, pionera de talussos forestals.

Bryum flaccidum Brid. Santa Fe, als talussos de la fageda.

Buxbaumia viridis (Mong.) Brid. Santa Fe, al barranc de la font de Passavets, sobre una soca d'avet (*Abies alba*) descomposta (alt. 1300 m). Espècie circumboreal montana, es troba a les avetoses i fagedes del Pirineu. Molt rara a Catalunya, només l'havíem trobada a prop de l'Estany Llong. Per a Husnot era abundant al bosc de Mongarri (HUS 002).

Ephemerum serratum (Hedw.) Hampe. Santa Fe, a les vores argiloses, humides i descobertes de l'embassament inferior, quan baixa el nivell de l'aigua embassada (alt. 950 m). En tot el territori espanyol només coneixem una altra localitat al Cap de Creus.

Eurhynchium pulchellum (Hedw.) Jenn. Santa Fe, a la base de roques dins la fageda. Circumboreal montana, en coneixem nombroses localitats a la Península, mentre que a Catalunya sembla rara. Només l'hem vista a les muntanyes de Núria.

Funaria fascicularis (Hedw.) Lindb. Campins i Mosqueroles, talussos humits al domini de l'alzinar. Submediterrània.

Funaria pulchella Philib. Mosqueroles, talús humit entre conreus. Eurimediterrània.

Grimmia hartmanii Schimp. Sobre roques granítiques, al coll de Santa Elena (alt. 1000 m). Eurasiàtica montana, calcífuga, no és rara al territori espanyol. Als Països Catalans només l'hem trobada al Pirineu (Estany Llong, Núria, Caldes de Boi).

Grimmia ovalis (Hedw.) Lindb. Es troba sobre pissarres al Turó dels Esqueis (alt. 1300 m).

Gymnostomum luisierii (Sergio) Sergio ex Crundw. Sobre sòls calcaris a Seva (alt. 700 m). Confosa amb *Gymnostomum calcareum* Nees & Hornsch. Ha estat determinada per C. Sergio. Revisades les nombroses mostres de l'herbari del Departament de Botànica de la Universitat Autònoma de Barcelona (BCB), procedents de diferents indrets del territori espanyol, una bona part corresponen a *G. luisierii*.

Herzogiella seligeri (Brid.) Iwats. Soca d'avet descomposta al barranc de la font de Passavets (alt. 1300 m). Circumboreal molt estesa per les fagedes i avetoses del Pirineu. Creiem que és la localitat més meridional al territori espanyol.

Homomallium incurvatum (Brid.) Loeske. Santa Fe, talús humit a la fageda. Potser per les seves reduïdes dimensions i la dificultat de la seva determinació posem poques citacions d'aquesta espècie. A Catalunya l'hem trobada darrerament a Olot. Boreomontana temperada.

Hygrohypnum dilatatum (Wils.) Loeske. Roques ombrívols a les vores de la riera del barranc de Gualba, per sota del Gorg Negre (alt. 500 m). És notable la presència d'aquesta espècie circumboreal oròfila a un nivell altitudinal tan baix. A Catalunya només la trobem al Pirineu per damunt dels 1000 m.

Isopterygium elegans (Brid.) Lindb. Santa Fe, vores humides dels petits rierols de la fageda. Circumboreal montana, és freqüent a la vessant cantàbrica i no és rara a la província de Girona. Curiosament no posem cap citació del Pirineu Central (vegeu mapa de distribució a Espanya, CAS, 056).

Leptodyctium kochii (B.S.G.) Warnst. Seva i Campins, en prats molt humits (alt. 300-600 m). Circumboreal.

Leucobryum juniperoideum (Brid.) C. Mull. Espècie de distribució atlàntica a Europa; a Catalunya, l'hem recol·lectada al Pirineu. Aquesta és la citació més meridional als Països Catalans. A més, la trobem a Astúries, Galícia i al Sud a les serres d'Algesires. Oreoatlàntica.

Philonotis rigida Brid. Talús amb escorriment d'aigua cobert per vegetació herbàcia a Sant Bernat (alt. 800 m). Mediterrània atlàntica, es troba pel nord de la Península i a les serres d'Algesires. Segons Koppe és també a Mallorca. (KOP 002).

Plagiomnium ellipticum (Brid.) Kop. Mosquerols, talús humit (alt. 300 m). L'hem trobada també al Pirineu. Circumboreal.

Pogonatum nanum (Hedw.) P. Beauv. Santa Fe, molt rara, sobre un talús a la carretera (alt. 1200 m). És l'única localitat que coneixem als Països Catalans. Espècie subatlàntica, es troba molt dispersa per la Península.

Pohlia prolifera (Kindb.) Lindb. Santa Fe, marges humits a prop del barranc de Santa Fe per sota de l'embassament superior. La trobem esmentada a la Vall d'Aran en un manuscrit de Villiers. És una citació molt antiga recollida per Casares (CAG 014). De moment és l'única localitat coneguda als Països Catalans.

Pseudephemerum nitidum (Hedw.) Reim. Santa Fe, sobre sòl argilós a les vores humides i descobertes de l'embassament inferior. Apareix quan baixa el nivell de l'aigua embassada. És una espècie efimera de la qual hom en coneix poques localitats a la Península. Es desenvolupa de forma copiosa sobre sòls fangosos i es troba fèrtil. És probable que sigui més estesa, però cal coincidir que les recol·leccions es facin en el moment adequat. A Santa Fe l'hem recol·lectada a la primavera i a la tardor sempre ben fructificada.

Racomotrium aquaticum (Schrad.) Brid. Sobre roques, dins la fageda, a les vores dels rierols que conflueixen al barranc de Santa Fe (alt. 1000-1200 m). Es troba per tot el nord d'Espanya i a la Serra Nevada. Circumboreal oròfila.

Rhabdoweisia fugax (Hedw). B.S.G. Sobre les fissures de les roques humides a les vores dels rierols que conflueixen al barranc de Santa Fe. Oreoatlàntica, de moment només coneixem algunes citacions disperses per la meitat nord de la Península. A Catalunya es troba als Pirineus.

Tetraphis pellucida Hedw. Sobre soca descomposta d'avet, al barranc de la font de Passavets (alt. 1300 m). Espècie circumboreal, és freqüent per tot el nord de la Península. Segons Casares són dubtoses les citacions del centre i sud. A Catalunya, a més dels Pirineus, darrerament Cros l'ha trobada al Montnegre (CRO 003). Tant al Montseny com al Montnegre és molt rara, segurament per manca del substrat apropiat.

Tortula subulata Hedw. var. *angustata* (Schimp.) Limpr. Coll Formic, talús a la fageda. Només coneixem a Catalunya una altra localitat a la serra de Prades (BRU 003). Cal revisar totes les mostres de *Tortula subulata* dels nostres herbaris, car és possible que sigui més abundant.

Zygodon baumgartneri Malta. És molt comuna sobre els troncs de les alzines (alt. 400-600 m). Era confosa amb *Z. viridissimus* (Dicks.) R. Brown, espècie que encara no hem trobat al Montseny.

Bibliografia

- Casas, C. 1959-1960. Aportaciones a la flora briológica de Cataluña. Musgos y Hepáticas del Montseny. Anal. Inst. Bot. Cavanilles. 16:121-226; 17:21-174.
- Casas, C., Brugués, M. & Cros, R.M. 1979. Referències bibliogràfiques sobre la flora briològica hispànica. Treballs de l'Institut Botànic de Barcelona. 5:1-52.
- Casas, C., Brugués, M. & Cros, R.M. 1984. Referències bibliogràfiques sobre la flora briològica hispànica. II. Treballs de l'Institut Botànic de Barcelona. 9:1-24.
- Panareda, J.M., Rosell, A. & Nuet, J. 1981. Una mullera amb esfagnes al Montseny. But. Inst. Cat. Hist. Nat. 46:147-154.
- Vives, J. 1974. Additions to the moss flora of Catalonia. Collect. Bot. 9:195.